

*H*a egy szép téli napon öreg tölgyesben sétálunk, és fülünket érdes, cserregő hang üti meg a magasból, biztosak lehetünk benne, hogy a fákon fagyöngyöt találunk, ha feltekintünk. Persze mielőtt megmosolyognánk a cikk íróját, nem a fagyöngy hallatja a hangját, hanem az a madár, melynek kedvenc tápláléka a fagyöngy termése. Ezúttal a léprigóval ismerkedünk.

A léprigó

A fagyöngy és a léprigó kapcsolata különös. A madár fő táplálékát a téli időszakban a fagyöngy termése teszi ki. Ilyenkor a léprigó, ha rábukkan egy jó fagyöngy-lelőhelyre, akkor ott úgynevezett táplálkozó revírt tart. Ez azt jelenti, hogy amíg a bogyók nem fogytak el, addig azt a területet sajátjának tekinti, és ugyanúgy őrzi a fajtársakkal szemben, mint a költési időszakban a fészkek környékét. Ezért lehet, hogy télen, ezeken a helyeken nemcsak jellegzetes cserregését, de előfordul, hogy halk énekét is halljuk. Szóval, a

léprigó nagy fagyöngyfogyasztó. De vajon mi haszna van ebből a fagyöngynek? A fagyöngy termését a madár nem képes teljes egészében megemészteni. A bogyó húsát igen, de a maggal nem tud mit kezdeni, így az sértetlenül halad át a tápcsatornáján, és végül nemes egyszerűséggel elpotytyantja azt. A magasból aláhulló mag, igen ragadós felszínének köszönhetően, könnyen megtapad egy ágon, ahol aztán a következő tavasszal kicsírázva egy újabb fagyöngy növény lesz belőle. A léprigó tehát tudtán kívül a fagyöngy

egyik fő terjesztője. Viselkedése annyira jellemző, hogy tudományos nevét is erről kapta: a *Turdus viscivorus* magyarul fagyöngyevő rigót jelent.

A léprigó tulajdonképpen egész Európában honos. Elterjedési területe Közép-Ázsiára és Észak-Afrikára is kiterjed. Magyarországon inkább a középhegységi erdőkben költ. Tulajdonképpen minden ilyen jellegű, erdős vidéken megtalálható, bár sehol sem mondható gyakorinak. A léprigó a fészkelést, területfoglalást már márciusban megkezdi. A hímek nemritkán

Leány- körtörcsin

*E*gy igazi sztár az a növény, amelyről most szó lesz. A kora tavaszi virágok mindig kedveltebbek, mint az év egyéb időszakában nyílóak, talán azért is, mert a tél után az emberek már kiéheztek a tavaszra, a színekre. És közülük is akad néhány, amely különös figyelmet kap. Az első, szirmukat bontogató virágok egyike, és közülük is talán a legdekoratívabb a leánykörtörcsin.

Március elején még nem ritka a hajnali fagy. Mégis, ebben az időben a hegyvidékek sziklagyepein, rétjein elkezdődik valami: apró, szőrös virág-bimbók jelennek meg a fű között, hogy néhány hét elteltével virágba boruljanak.

A leánykörtörcsint (*Pulsatilla grandis*) a népnyelv régóta ismeri. Tikdöglesztő, lókörtörcsin, alamuszvirág, és még számos hasonló, beszédes névvel illették, és több célra használták is. Gyógynövényként ismerték, amelyet nemcsak az emberi, de az állatgyógyászatban is hasznosítottak. Míg virágából, leveléből gyógyteát

készítettek, addig gyökeréből festéket nyertek. A mai elnevezés is valami hasonlóra utalhatott. A körtörcsin nevet az ótörök „kök” szóból eredeztetik, mely kéket jelentett. Ha viszont a mai szótárban keressük, akkor a gyökér szó mellett találjuk. Ma már gyógynövény szerepe nincs, nem is lehet, hiszen védett növény. És mérgező mivolta is figyelmeztető jel.

A növény virágzáskor 20-30 cm magasra nő. Élő, tehát egy tő évről évre kihajt. Minden szár csúcsán egy virág fejlődik, mely kékes-lilás árnyalatú. A szirmok között megbújó porzók aranysárgák, míg közöttük a bibe a

már februárban énekelnek fészkelő revírjűkben. A fészek vékony gallyakból, mohából, száraz fűszálakból készül, viszonylag magasan, gyakorta 10 m felett. Március végére, április elejére rakja le 4-5 tojásból álló fészekalját. A tojásokon mindkét szülő kotlik, amelyekből két hét után kelnek ki a fiókák. A fiókák etetésében, felnevelésében is aktívan részt vesz a hím és a tojó madár is. A fiókanevelés időszakában táplálékát rovarok, csigák képezik, melyeket előszeretettel keres a talajon. Ezért sokszor lehet látni a költőterületen erdei tisztásokon, hegyi réteken, kaszálókon a földön keresgélő léprigókat.

A fiókák két hét fészekben tartózkodás után repülnek ki. Ha ez időben megtörténik, akkor előfordul másodköltése is. A fészkelési időszak végeztével kóborolnak, csapatba verődnek. Vonulása nyár végén, ősz elején kezdődik, és hosszan elnyúlik. Nem vonul messze, inkább csak táplálkozó területeket keres. A hazai állomány minden bizonnyal áttelel, viszont az északabbi régiókból érkeznek a Kárpát-medencébe vonuló csapatok. Ilyenkor tűnnek fel nagyobb számban a fagyönggyel fertőzött erdőrészekben.

A léprigó Magyarországon védett madár. Természetvédelmi eszmei értéke 50.000 Ft. Hazai állománya nem túl nagy, néhány ezer páros csupán. Jól szervezett, a költési időt is figyelembe vevő erdőgazdálkodás nagyban segítené helyzetét.

szirmokhoz hasonlóan lila. Így ezzel a színösszeállítással rendkívül dekoratív. A virágból aszmag termések fejlődnek. A termése is nagyon jellemző, a magok tollas repítőkészülékkel vannak ellátva, melynek segítségével a magok messze eljuthatnak az anyanövénytől. Virágzáskor a tölevelek még nem látszanak, azok később fejlődnek ki, és hosszú nyélen ülők, szárnyasan szeldeltek lesznek.

Tulajdonképpen az egész növény sűrűn szőrös, amely már gyapjas hatást kelt. A szőrök arra szolgálnak, hogy a virágzáskor még előforduló fagyok ellen védjék a növényt.

A leánykőrkörcsin Magyarországon védett növény. Természetvédelmi eszmei értéke 10.000 Ft. Mivel feltűnő virág, és koraisága miatt amúgy is a figyelem középpontjában van, különösen fontos, hogy vigyázzunk rá! A természetfotósok kedvelt célpontja, ami nem baj, de fotózásakor nagy figyelmet kell fordítani a környezetére. Az óvatlan fotósok még bimbós egyedeket taphatnak el, ha nem kellőképpen körültekintő. Csokorba se szedjük, és ne is ássuk ki a töveit. Kertünkbe inkább a kertészeti változatokat ültessük.

KÉP ÉS SZÖVEG: VÖLGYI SÁNDOR

WWW.VOLGYISANDOR.EXTRA.HU

Szigetvári Gyógyfürdő

A test és a lélek harmóniája

kitűnő minőségű gyógyvíz
komplex gyógykezelések
wellness szolgáltatások
kényeztető masszázsok
éjszakai fürdőzés
gyermek-, felnőtt-, és nyugdíjas programok

Kínálatunk az alábbi szolgáltatásokkal bővült:

- fényterápiás infrasauna
- sószoza
- Kneipp-taposó
- kényeztető masszázsok

7900 Szigetvár, Timódi u. 1/1.

Tel.: +36-73/510-485

Nyitva tartás: 8:30 - 19:00

www.szigetvarfurdo.hu

Rendkívüli akció iskolás kiránduló csoportoknak,
2014. június 15-ig.
A belépőjegy ára 500,- Ft/fő (kísérőknek is)!

HK Hotel Kumilla

7900 Szigetvár, Olay I. u. 6.
Tel.: +36-73/ 510-248
Info@hotelkumilla.hu
www.hotelkumilla.hu

Mokos

Barrique Meggybor: az év gyümölcsbora

A IV. Nemzetközi Lekvár, Gyümölcslé, Szörp, Gyümölcsbor és egyéb Gyümölcskészítmények versenyen a zsűri döntése alapján 2014 legjobb gyümölcsbora a Mokos Barrique Meggybor lett.

Kóstolja meg a Mokos Pincészet
Meggybor különlegességét

**MOST 20%
KEDVEZMÉNNYEL**

Kuponkód: MokiMeggy

A kupon beváltható a Mokos Pincészet
webshopjában: www.mokos.hu

Az akció időtartama: 2014. május 1-31.

